

Paciorkowiec grupy B

Informacje dla kobiet w ciąży

Niniejsza ulotka ma na celu przedstawienie informacji na temat paciorkowca grupy B (ang. *group B streptococcus, group B strep; GBS*).

Zawiera szczegółowe wyjaśnienie na temat tej bakterii oraz jej możliwego wpływu na ciążę i poród, a także na decyzje podejmowane przez kobietę ciężarną.

Najważniejsze informacje

- Paciorkowiec grupy B jest jedną w wielu bakterii, które naturalnie zamieszkują w naszych organizmach i nie są zazwyczaj źródłem żadnych problemów.
- Badania przesiewowe w kierunku paciorkowca grupy B nie są rutynowo oferowane wszystkim kobietom ciężarnym w Wielkiej Brytanii.
- Dzieci większości nosicielek paciorkowca grupy B rodzą się bezpiecznie i nie dochodzi u nich do zakażenia.
- W rzadkich przypadkach może jednak wystąpić poważne zakażenie, na przykład posocznica, zapalenie płuc lub zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.
- Większości zakażeń paciorkowcem grupy B o wczesnym początku można zapobiec.
- Jeżeli paciorkowiec grupy B zostanie wykryty w moczu, pochwie lub odbytnicy kobiety ciężarnej podczas ciąży lub jeżeli u jej poprzedniego dziecka doszło do zakażenia tą bakterią, należy zaoferować jej możliwość zastosowania antybiotyków w trakcie porodu, aby zmniejszyć niewielkie ryzyko zakażenia dziecka.
- Kobiety będące nosicielkami paciorkowca grupy B w poprzedniej ciąży będą mogły poddać się testowi w obecnej ciąży i/lub skorzystać z antybiotyków w trakcie porodu.
- Ryzyko, że dziecko zachoruje w wyniku zakażenia paciorkowcem grupy B zwiększa się w przypadku wcześniaków, wystąpienia gorączki u matki podczas porodu lub odejścia wód płodowych przed rozpoczęciem porodu.
- Jeżeli u noworodka wystąpią objawy zakażenia paciorkowcem grupy B, należy od razu zastosować antybiotykoterapię.

Twój poród, Twój wybór

W przypadku pytań lub obaw należy porozmawiać z lekarzem lub położną. Naszym zadaniem jest wspieranie i przekazywanie wiedzy oraz informacji kobietom w ciąży, aby mogły podejmować decyzje i dokonywać wybory, które będą najlepsze dla nich, ich dzieci oraz ich rodzin.

Aby ułatwić sobie podjęcie decyzji, można zacząć od zadania nam trzech pytań:

- Jakie mam możliwości do wyboru?
- Jakie są zalety i wady każdej z nich w moim przypadku?
- W jaki sposób uzyskać pomoc w podjęciu decyzji, która będzie dla mnie właściwa?

Prosimy, aby zadawać nam wszelkie dodatkowe pytania, jakie mogą się pojawić. Przydatne może okazać się notowanie wszelkich pytań i zgłaszanie się z nimi na wizyty.

Wprowadzenie

Paciorkowiec grupy B to rodzaj bakterii obecnych w jelicie grubym. Rzadko jest przyczyną problemów u zdrowych osób dorosłych, poza ciążą.

Spośród 10 kobiet nawet 4 mogą być nosicielkami paciorkowca grupy B i nie mieć żadnych objawów.

Najnowsze dowody naukowe nie przemawiają za rutynowym przeprowadzaniem badań przesiewowych w kierunku paciorkowca grupy B w ciąży.

Dzieci większości nosicielek paciorkowca grupy B będących w ciąży rodzą się bezpiecznie i nie dochodzi u nich do zakażenia. W rzadkich przypadkach paciorkowiec grupy B może jednak wywołać poważne zakażenie u dziecka, określane jako noworodkowe zakażenie paciorkowcem grupy B o wczesnym początku (ang. early-onset neonatal group B streptococcal [EOGBS] disease). Stanowi ono rozpoznaną przyczynę ciężkiego zakażenia u noworodków, takiego jak posocznica, zapalenie płuc czy zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, u około 1-2% (1 na 500) nowo narodzonych dzieci w Wielkiej Brytanii i Irlandii. Występuje zazwyczaj w ciągu pierwszych siedmiu dni po narodzinach, ale może niekiedy zdarzyć się później.

Paciorkowiec grupy B występuje naturalnie, kobieta ciężarna może więc przechodzić przez fazy nosicielstwa tej bakterii oraz jej braku w pochwie w trakcie ciąży.

Jeżeli paciorkowiec grupy B był obecny w poprzedniej ciąży

U kobiet z paciorkowcem grupy B w poprzedniej ciąży ryzyko ponownego wystąpienia tej bakterii w obecnej ciąży wynosi 50%. Mogą one poddać się badaniu, aby sprawdzić, czy nadal są nosicielkami i/lub podjąć decyzję o przyjęciu antybiotyków podczas porodu.

W jaki sposób wykrywa się paciorkowca grupy B?

Można go wykryć na kilka sposobów:

- Niektóre kobiety wiedzą już o obecności bakterii w organizmie z poprzedniej ciąży lub w związku z tym, że ich poprzednie dziecko chorowało na EOGBS. Ryzyko nosicielstwa paciorkowca grupy B wynosi 50% (1 na 2) u kobiet, które wcześniej uzyskały wynik dodatni testu na jego obecność. Można jednak wykonać test jeszcze raz w obecnej ciąży, ponieważ prawdopodobieństwo wyniku ujemnego na obecność tej bakterii także wynosi 50%.
- Podczas obecnej ciąży kobieta mogła mieć wykonane badanie moczu lub wymaz z pochwy, którego wynik wykazał obecność paciorkowca grupy B.

Co może oznaczać obecność paciorkowca grupy B dla przebiegu mojej ciąży i porodu?

Antybiotyki podczas porodu będą proponowane kobietom:

- u których w jednej z wcześniejszych ciąż wykryto paciorkowca grupy B
- których dziecko zachorowało na zakażenie paciorkowcem grupy B o wczesnym lub późnym początku

- które zostały poinformowane przez położną lub lekarza, że mają zakażenie dróg moczowych wywołane przez paciorkowca grupy B lub dodatni wynik badania wymazu z pochwy i/lub odbytnicy
- które są nosicielkami paciorkowca grupy B i odejdą im wody płodowe w okolicy terminu porodu (37+0 tygodni ciąży)
- których poród rozpocznie się przed 37. tygodniem ciąży, niezależnie od statusu nosicielstwa paciorkowca grupy B.

Antybiotyki oferowane są wszystkim kobietom, które zostały przebadane pod kątem paciorkowca grupy B i uzyskały wynik dodatni. Jest tak dlatego, że chociaż poważna choroba wystąpi tylko u niewielkiej liczby dzieci, nie możemy przewidzieć, które dzieci zostaną nią dotknięte, w związku z czym musimy zapewnić możliwość podania antybiotyków podczas porodu wszystkim kobietom będącym nosicielkami tej bakterii.

Należy podkreślić, że zakażenie nie wystąpi u wszystkich dzieci, dlatego antybiotykoterapia stosowana jest jako środek ostrożności.

Uwaga:

- Kobiety z dodatnim wynikiem badania wymazu z pochwy nie wymagają leczenia w chwili wykrycia paciorkowca grupy B i zostanie im zaoferowana możliwość przyjęcia antybiotyków podczas porodu.
- Kobietom, u których wystąpi zakażenie dróg moczowych wywołane paciorkowcem grupy B w dowolnym momencie podczas ciąży, zostanie jednak zaoferowane leczenie antybiotykami, a także możliwość skorzystania z nich podczas porodu.

Antybiotykoterapia podczas porodu oznacza zazwyczaj konieczność odbycia porodu w szpitalu, na oddziale porodowym lub w ośrodku porodowym prowadzonym przez położne. Jest tak dlatego, że wymagane będzie skorzystanie ze sprzętu do podawania kroplówki. Kobiety, które chciałyby rodzić w domu lub w samodzielnym ośrodku porodowym prowadzonym przez położne, takim jak Edgware Birth Centre, powinny porozmawiać z położną lub lekarzem.

Czy antybiotyki podczas porodu mogą być szkodliwe?

U niektórych kobiet mogą wystąpić przemijające działania niepożądane, takie jak nudności lub biegunka. Kobiety mogą być uczulone na niektóre antybiotyki, a w rzadkich przypadkach reakcja alergiczna może być ciężka i zagrażająca życiu (anafilaksja). Z tego względu nie podajemy antybiotyków dożylnie w domu ani w samodzielnym ośrodku porodowym prowadzonym przez położne. Osoby uczulone na penicylinę lub inne leki powinny powiedzieć o tym pracownikowi służby zdrowia, który zapewnia im opiekę.

Położna lub lekarz rozmawia z kobietą w ciąży na temat korzyści i zagrożeń związanych z przyjęciem antybiotyków podczas porodu w celu zapobiegania wystąpienia u dziecka zakażenia paciorkowcem grupy B o wczesnym początku.

Wszystkie dzieci będą monitorowane po narodzinach. Jeżeli grozi im zwiększone ryzyko wystąpienia zakażenia EOGBS, ich parametry życiowe (temperatura ciała, częstość rytmu serca i częstość oddechów) będą sprawdzane co godzinę przez pierwsze dwie godziny, a następnie co dwie godziny, aż do ukończenia pierwszych 12 godzin życia.

Obserwacje te mogą być przeprowadzane w szpitalu lub w ośrodku porodowym prowadzonym przez położne. Nie mogą być przeprowadzane w domu przez 12 godzin. Kobiety ciężarne otrzymają także informacje na temat ważnych objawów, na które należy zwracać uwagę. Podano je także poniżej (zob. „Jakie są objawy zakażenia paciorkowcem grupy B u dziecka?”).

Czy paciorkowiec grupy B może negatywnie wpłynąć na mój poród i narodziny dziecka?

Kobiety mogą być uczulone na niektóre antybiotyki, a w rzadkich przypadkach reakcja alergiczna może być ciężka i zagrażająca życiu (anafilaksja). Z tego względu nie podajemy antybiotyków dożylnie w domu ani w samodzielnym ośrodku porodowym prowadzonym przez położne.

Antybiotyki podawane są dożylnie (przez cewnik bezpośrednio do żyły) i dlatego kobiety, które się na nie zdecydują będą musiały rodzić w szpitalu, w jednym z naszych szpitalnych oddziałów porodowych prowadzonych przez położne lub na zwykłym oddziale porodowym. Kobiety z paciorkowcem grupy B, które zdecydują się na antybiotykoterapię, będą nadal mogły korzystać z basenu porodowego podczas porodu i narodzin dziecka.

W przypadku obaw związanych z wynikiem testu na obecność paciorkowca grupy B oraz jego wpływu na miejsce porodu należy porozmawiać z położną lub lekarzem.

Czy dodatni wynik testu na obecność paciorkowca grupy B może wpłynąć na moją ciążę i poród jeszcze w inny sposób?

- Kobiety będące nosicielkami paciorkowca grupy B mogą nadal zdecydować się na masaż szyjki macicy lub inny rodzaj wywołania porodu.
- Kobiety, u których stwierdzono obecność paciorkowca grupy B i u których poród rozpocznie się spontanicznie lub w wyniku indukcji, będą mogły skorzystać z dożylnej antybiotykoterapii podczas porodu.
- W przypadku porodu przedwczesnego zaleca się przyjęcie antybiotyków podczas porodu, ponieważ ryzyko rozwoju zakażenia u dziecka jest wyższe. Jest tak dlatego, że zakażenie stanowi jedną z najczęstszych przyczyn przedwczesnego porodu, a paciorkowiec grupy B jest jedną z najpowszechniejszych bakterii, które je wywołują.
- Jeżeli odejście wód płodowych nastąpi przed 37. tygodniem ciąży, test w kierunku paciorkowca grupy B nie będzie konieczny. W takiej sytuacji będzie można skorzystać z antybiotykoterapii, kiedy rozpocznie się poród (w sposób naturalny lub w wyniku indukcji).
- Po 37. tygodniu, jeżeli upłynie więcej niż 18 godzin od momentu odejścia wód, zaoferowane zostanie leczenie antybiotykami, ponieważ jest to czynnik ryzyka zakażenia paciorkowcem grupy B.
- Antybiotyki przeciwko paciorkowcowi grupy B nie będą konieczne w przypadku planowanych zabiegów cesarskiego cięcia w terminie lub przed terminem naturalnego porodu, u kobiet, u których poród się nie rozpoczął ani nie odeszły wody.

Należy pamiętać, że antybiotyki stosowane podczas porodu powinny zostać podane co najmniej 4 godziny przed porodem i przez cały czas trwania porodu.

Co się stanie po urodzeniu dziecka, jeśli podczas porodu otrzymywałam antybiotyki przeciwko paciorkowcowi grupy B?

Jeżeli antybiotyki zostały podane co najmniej cztery godzin przed narodzinami dziecka, dodatkowe obserwacje jego stanu nie będą konieczne. Jeżeli antybiotyki podano mniej niż 4 godziny przed momentem narodzin, pediatra (lekarz specjalizujący się w leczeniu dzieci) może uznać, że dziecko należy dodatkowo monitorować przez 12 godzin po narodzinach.

Jakie są objawy zakażenia paciorkowcem grupy B u dziecka?

U większości dzieci, u których dojdzie do zakażenia paciorkowcem grupy B, choroba rozpoczyna się w pierwszym tygodniu życia (jest to tzw. zakażenie GBS o wczesnym początku), zwykle w ciągu 12-24 godzin po urodzeniu. Zakażenie GBS o późnym początku występuje rzadziej, ale może do niego dojść u dzieci w wieku do trzech miesięcy. Antybiotykoterapia podczas porodu nie zapobiega zakażeniu GBS o późnym początku.

Więcej informacji na temat zakażenia GBS o późnym początku można znaleźć na stronie internetowej www.gbss.org.uk/infection

U dzieci z zakażeniem GBS o wczesnym początku mogą wystąpić następujące objawy:

- chrząkanie, głośny oddech, jęczenie, wrażenie trudności z oddychaniem na podstawie obserwacji klatki piersiowej lub brzucha, brak oddechu
- nadmierna senność i/lub brak reakcji na bodźce
- niedający się ukoić płacz
- nietypowa wiotkość
- problemy z karmieniem lub wymioty/ulewianie
- niski poziom cukru we krwi*
- niska lub wysoka temperatura i/lub zbyt ciepła lub zimna skóra
- zmiany w zabarwieniu skóry (w tym plamy na skórze)
- nieprawidłowo szybka lub wolna częstości rytmu serca lub częstość oddechów
- niskie ciśnienie krwi*

*na podstawie badań przeprowadzonych w szpitalu

W przypadku wystąpienia któregoś z tych objawów bądź obaw o dziecko należy jak najszybciej zasięgnąć porady medycznej i wspomnieć o paciorkowcu grupy B. Jeżeli dojdzie do zakażenia dziecka paciorkowcem grupy B, ważne jest wczesne rozpoznanie i leczenie, ponieważ opóźnienie może być poważne, a nawet śmiertelne w skutkach.

Czy mogę karmić piersią, jeżeli mam paciorkowca grupy B?

Tak. Nie stwierdzono, aby paciorkowiec grupy B miał jakikolwiek wpływ na mleko matki, a karmienie piersią wiąże się z wieloma korzyściami dla matki i dziecka.

Pomoc i wsparcie w karmieniu piersią:

www.royalfree.nhs.uk/services/services-a-z/maternity-services/feeding-your-baby

Z kim mogę porozmawiać, jeżeli mam więcej pytań?

W przypadku dodatkowych pytań na temat paciorkowca grupy B podczas ciąży należy zwrócić się do położnej lub lekarza.

Więcej informacji

Więcej informacji na temat opieki położniczej w szpitalu Royal Free London można znaleźć na naszej stronie internetowej www.royalfree.nhs.uk/maternity

Uwagi na temat niniejszej ulotki

W przypadku wszelkich uwag na temat niniejszej ulotki lub aby uzyskać listę materiałów bibliograficznych, należy wysłać wiadomość e-mail na adres rf.communications@nhs.net

Uwagi na temat opieki

W przypadku wszelkich uwag na temat zapewnianej pacjentkom opieki i/lub ich doświadczeń w szpitalu Royal Free London należy wysłać wiadomość e-mail na adres Maternity Voices Partnership (MVP): royalfreematernityvoices@gmail.com

Podziękowania

Opracowano na podstawie ulotki informacyjnej dla pacjentów wydanej przez Królewskie Kolegium Położników i Ginekologów: Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. „Group B Streptococcus (GBS) in pregnancy and newborn babies”, Londyn: RCOG; grudzień 2017.

Inne formaty

Ulotka dostępna jest także w wersji z dużą czcionką oraz w kilku innych językach. Aby uzyskać wersję w innym formacie, na przykład drukowaną alfabetem Braille'a, w języku innym niż angielski lub w wersji dźwiękowej, należy zwrócić się do naszego personelu.

© Royal Free London NHS Foundation Trust

Wydział: położnictwo

Numer wersji: 1

Data zatwierdzenia: marzec 2021 r.

Data przeglądu: marzec 2023 r.

www.royalfree.nhs.uk

Royal Free London (Mar 2021) *Group B Streptococcus in pregnancy* Version 1. London: RFL